

Tisztelt Emlékezők!

Köszöntöm Önöket mai megemlékezésünkön.

Első szavaim Kenedi Jánost idézzék, akit pár napja búcsúztattunk. Ő mondta a Kossuth Klubban Bibó Istvánra emlékezve: „A politikai demokrácia pillanatnyilag ismét tetszhalott állapotban van Magyarországon... Vajon... a jelenleg is zajló szellemi népiirtás csupán egyik újdonság tehertétele a magyar önkényuralmak historikumának?” Egy perc néma csenddel emlékezzünk rá.

Mit üzen Göncz Árpád 2026. február 10-én?

1. Göncz kaleidoszkóp teóriája: amelyet itt csak röviden ismertetek, 1994-ben adta közre „Értelmiségi vagy politikus” c. tanulmányában, a Holmiban. (6. évf. 8. sz. 1994. augusztus 1095-1101. l.)

“Minden emberben többféle értékrend él: a keresztény-nemzeti értékvilág, a ragaszkodás a közös múlt, a hit a haza és a család értékeihez. A másik a szabadságeszme, amely széleskörűen először a reformáció idején bontakozik ki az autonóm ember és a szabad akarat értékeivel,. A harmadik a társadalmi egyenlőség eszménye, ami szintén visszavezethető az Isten előtti egyenlőség keresztény elvére.

Ez a három értékrend, Göncz szerint a konzervatív, szabadelvű és szocialisztikus, nem különül el. Egyidejűleg van jelen mindenkiben, valahogy úgy, ahogy a kaleidoszkópban a színes üveglapok. Ahogy fordul a kaleidoszkóp, úgy fordul az üveglapokból folyamatosan más minta. A kaleidoszkópot nem mi forgatjuk, hanem a történelem.” És az ember mindig azt érzi fontosabbnak, amelyik éppen hátrább sorol. (Ahogy a szabadság hiányát zsarnokság idején, vagy a létbiztonság hiányát a versenytársadalomban, *netán a híd alatt.*)

Sajnos ma, 2026 februárjában a kaleidoszkóp nem ilyen képet mutat, a nemzeti együttműködés rendszerének teljesen más a mintázata, a kaleidoszkóp eltűnt vagy lába kelt...

Épp ezért lenne fontos, hogy a kaleidoszkópot átmentsük a jövő Magyarországa, Göncz 1994-es jámbor reménye szerint ehhez az kell, hogy a konzervatív és a szocialista fogadja el, érezze jogosnak és természetesnek a másik szabadságigényét, a szabadelvű meg a szocialista a más hit-igényét és hagyománytiszteletét, a szabadelvű és a konzervatív pedig a más egyenlőségigényét és szociális érzékenységét.”

Konzervatív, szabadelvű és baloldali barátaimmal együtt tanúsíthatom, ez működhet, és kell is, ahhoz, hogy legyen szabad a grund.

2. Valamikor 1993-ban mondta Göncz Árpád egy akkori fiatalos és dinamikus ellenzéki pártról:

„Nagyon jól szerepelnek. Egy valamit nehezményezek, hogy könyörtelen keménységgel követik a közvetlen pártérdekeiket, mintha nem lennének képesek a köznek vagy az országnak az érdekét a párt érdeke elé helyezni... Kíváncsi lennék, hogy ha a sors olyan helyzetbe sodorja őket, hogy állást kell foglalni döntő kérdésekben, elvileg fognak-e állást foglalni, vagy akkor is az érdekeik fognak diktálni...”
(Göncz Árpád: *Életem, Scolar, 2022. 194. o.*)

Kíváncsiság ide vagy oda, ez azóta elégszer kiderült.

Nem is evvel foglalkoznék, hanem avval, mit kell ma üzenjenek nekünk Göncz szavai: mindannyiunknak, a kaleidoszkóp mindegyik mezejében: az mutatja meg értékeink erejét, képesek vagyunk-e a köznek vagy az országnak az érdekét pártunk érdeke elé helyezni...

Göncz Árpádnak ezt az üzenetét vigyék, kérem konzervatív, szabadelvű, szocialista barátaiknak, minden demokratának.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

*(Gulyás András, a Göncz Árpád Alapítvány kuratóriuma elnökének
beszéde 2026. február 10-én, Göncz Árpád születésének 104.
évfordulóján)*